într'un momemt când elementul ucrainean din Nordul Basarabiei tindea să se coboare spre locurile libere dinspre Sud.

Privitor la constatările dela *Vâprova* și *Dâșcova*, jud. Orhei, nu se pot trage încă concluzii, de oarece materialul monografic adunat în aceste sate e în lucru.

Activitatea noastră în viitor se rezumă deci la următoarele:

1. Tipărirea Buletinului, Tom. III, 1939, cu studii privitoare la Popeștii de Sus, jud. Soroca.
2. Cercetarea monografică a regiunii Codrilor Centrali ai Basarabiei, într'o perioadă de 3 ani. Pentru cercetări monografice mai amănunțite s'au ales satele: *Vâprova*, jud. Orhei; *Horodiște* și *Ulmu*, jud. Lăpușna.

Odată cu aceste sate se va cerceta și vieața satelor din împrejurime, pentru a se întocmi monografia întregii regiuni a Codrului.

3. Tipărirea Monografiei regiunii Codrului.
4. Organizarea Muzeului, expoziției fotografice și a arhivei monografice a Institutului.
5. Intocmirea bibliografiei, privitoare la Basarabia.
6. Organizarea de expoziții și comunicări monografice după fiecare campanie de lucru, între lunile Ianuarie, Februarie.
7. Studiul problemelor speciale cum sunt de pildă: bugetele țărănești, migrațiunile în scop de căutare de lucru, etc., vor fi de asemeni urmărite cu interes deosebit.

Prin suspendarea legii Serviciului Social, s'a revenit la vechiul Institut Social Român din Basarabia.

In prezent însă Institutul nu-și poate desfășura programul său de activitate arătat mai sus din lipsă totală de mijloace materiale.

In acest scop, vă rugăm să binevoiți, *a ne acorda o subvenție*, cu care să putem continua activitatea noastră până la încadrarea în Institutul de Științe Sociale al României, înființat în luna Noemvrie 1939.

Tot odată, vă mai rugăm să binevoiți a dispune ca să ne cumpere o serie de exemplare din Buletinul Institutului nostru, pentru a fi dăruite cetitorilor concentrați.

Credem că studiile privitoare la Basarabia, publicate în Buletinul nostru, vor forma o lectură interesantă și plăcută pentru intelectualii concentrați și aduși să apere granița de răsărit a Țării, a cărei populație românească au datoria s'o cunoască pentru a o apăra cu mai multă însuflețire.

Președinte, TH. AL. ȘTIRBU

Secretar General, *P. Ștefănucă*

Extras din Sociologie Românească, an IV, nr 1-4, 1942

UN SEMINAR DE MONOGRAFIE SOCIOLOGICĂ

In anul 1929, d-l profesor D. Gusti mi-a făcut cinstea de a mă însărcina cu conducerea unui Seminar de monografie sociologică, pe lângă catedra sa de Sociologie.

Eram în plină desfășurare a campaniilor monografice. Vară de vară, studenții Facultății de Litere din București — și deseori dela alte Facultăți — plecau, împreună cu Profesorul lor, în cercetări de specialitate, făcute în satele românești. Materialul și mai ales experiența care se aduna astfel, determinaseră o adevărată schimbare de mentalitate în sânul tineretului din acea vreme: anul întreg școlar ne apărea ca o simplă perioadă de pregătire a campaniei de vară. Cursul teoretic, profesat dela catedră, lecturile de bibliotecă, discuțiile de Seminar, avea pentru noi un singur scop: să ne facă mai apți a lucra temeinic în adevărata școală și adevăratul șantier de muncă grea, care erau pentru noi monografia. Asistam și trăiam noi înșine o răsturnare de perspective. accentul efortului nostru fiind pus întreg pe ceea ce de obiceiu era „vacanța mare", vacanță care forma acuma maximum de efort și în același timp contactul cel mai strâns cu „alma mater" cea vie, în care an de an se întâlneau tinerii de abea sosiți, cu cei care de mult terminaseră studiile universitare.

Ca să facem tocmai acest contact între novici și între „bătrânii monografiei", ca să ne adunăm deci monografiști noi, nesfârșite discuții și lucrări ereau duse în sânul Seminarului de Sociologie, în sălile bibliotecei care pe acea vreme ereau cele mai sgomotoase, dar și cele mai cald primitoare din toată Universitatea. Era un adevărat Seminar de Monografie Sociologică, născut spontan, ca o rezonanță

întârziată a şedinţelor de discuţie purtate peste vară, seara, un Seminar, în care asistenţi erau totalitatea monografiştilor, iar studenţi, aceiaşi monografişti şi noi şi vechi, cu rândul.

Seminarul organizat, a venit doar pe urmă, ca o simplă sistematizare şi oficializare a acestui Seminar spontan pe care îl alcătuia contactul permanent dintre tinerii colaboratori şi laolaltă muncitori pe acelaşi domeniu.

In asemenea condiţii, era firesc ca luând asupra mea sarcina de a sistematiza lucrările, să lupt din răsputeri pentru păstrarea liniei generale de desvoltare şi mai ales a atmosferei de prietenie ştiinţifică, în mijlocul căreia eu însumi crescusem.

Fiind Seminarul acesta un Seminar liber, iar eu un asistent onorific, ne-am putut îngădui anume libertăţi, atât de expunere cât şi de metodă de lucru, anume prospeţime în viziunea scopului pedagogic urmărit, care, cât de cât, dădea muncii noastre aspectul unei sincere colaborări deplin consimţite, din pură patimă a ştiinţei pornite şi întemeiată pe o erarhie ca între fraţi mai mari şi mai mici, fără nimic rigid şi nimic pedant într'însa.

De sigur că, trecând vremea, Seminarul a devenit la un moment dat obligatoriu pentru anume grupă de studenţi şi, din păcate, din anul 1934, încetând prima fază a monografilor sociologice, făcute sub conducerea personală şi directă a Profesorului nostru, cu singurele puteri ale Seminarului de Sociologie, iar pe de altă parte grupul monografiştilor îmbătrânind şi uneori înăsprindu-se de greutăţile vieţii, a trebuit să plătim şi noi preţul oricărei izbânzi: ce câştigasem în extensiune, am pierdut desigur în adâncime, în elan sincer şi desinteresat.

A trebuit deci să înlocuim darurile fireşti ale perioadei romantice care izvorau din masiva şi darnica participare a tuturor, printr'o sistematizare pedagogică din ce în ce mai severă.

Scopul Seminarului a rămas însă mereu acelaşi: să prelungească experienţa verei trecute, pe plan teoretic; să pregătească experienţa viitoare, printr'o ascuţire a uneltelor pe care aveam a le mânui. Iar pentru cei care, din felurite pricini nu puteau participa la muncile noastre, să le prilejuiască măcar un contact direct individual cu realitatea socială, deprinzându-i cu metodele severe ale ştiinţei sociale de azi, care se căleşte nu în seaca erudiţie de bibliotecă, ci în simbioza teoriei cu realul.

Din desbaterile acestui Seminar, ca o consemnare în scris a rezultatelor atinse, a ieşit lucrarea redactată în 1930, „Tehnica monografiei sociologice", precum şi cea din 1936, „Monografia unui sat". Aceste volume au constituit, timp de mai bine de zece ani, manualul după care au învăţat toate seriile de studenţi care au trecut pe la Seminarul de Sociologie monografică din Bucureşti.

Şi tot ca un rezultat al acestui Seminar se poate considera, cel puţin într'o oarecare măsură, creşterea ştiinţifică pe care au avut-o sutele de studenţi care au participat an de an la campaniile monografice, fie ale Seminarului, fie cele pe care din 1934 înainte le-a organizat Fundaţia Culturală Regele Mihai.

Dar, în afară de cercetările executate colectiv, după cum spuneam, Seminarul prilejuia şi cercetarea individuală. Seminarul se poate lăuda că absolut toţi cei care au trecut prin el, şi-au obţinut frecvenţa obligatorie pentru darea examenelor, au făcut lucrări care i-a pus în contact cu realitatea socială, pe care i-am deprins a o cunoaşte şi preţui, indiferent de locul unde o găseşti. Aci, la Bucureşti, am început cercetările de sociologie urbană, prin anchete diriguite asupra Cartierului Tei, asupra altor cartiere, asupra unor cazuri individuale, care au dus la strângerea unui material documentar cât se poate de interesant. Iar pentru majoritatea cercetătorilor individuali, am găsit soluţia de a-i pune să studieze locurile lor de baştină, satul sau oraşul de provincie în care mergeau să-şi petreacă vacanţele. Ba însuşi Seminarul de Sociologie monografică a fost într'un an supus unei analize sociologice. Toate aceste ereau menite să arate tuturora că, probelma sociologiei nu e o problemă de cărţi învechite, ci o problemă vie, pe care cine ştie să o caute, o poate găsi oriunde.

In acest scop, pe care l-am socotit extrem de important, am căutat să descopăr şi să întăresc în fiecare simţul observaţiei ştiinţifice, interesul pentru fapte, calităţi atât de rare, dar care odată ce le are cineva, îi sunt ca o baghetă magică cu putere de prefacere a realităţii, — searbădă întotdeauna şi uneori tragică, — într'o fermecătoare lume de gânduri şi de taine care ţi se desvăluie doar ţie. „On se lasse de tout, sauf de connaître", zice vechea înţelepciune a francezului. Şi sunt uneori vremuri pentru fiecare om şi pentru fiecare naţie, în care această sete de cunoaştere este cu adevărat salvatoare.

Procedeul tehnic pe care l-am folosit a fost acela de a lăsa pe fiecare student în parte să-şi aleagă singur subiectul cercetării sale. In Seminarul de monografie sociologică nu s'a afişat niciodată o „listă de subiecte" şi nici nu s'a impus cuiva o

anume temă. Dimpotrivă, fiecare a fost dator să-şi născocească singur problema, să spuie singur ce anume l-ar putea interesa. A fost ajutat deseori să-şi găsească singur calea, nu numai spre o teză de Seminar, ci spre o aşezare definitivă a personalităţii lui. Lungi discuţii au fost purtate, cu fiecare în parte, pentru a determina trezirea unei curiozităţi, a unui interes ştiinţific.

Abea după ce îşi alesese cineva subiectul pe care voia să-l studieze, începea faza a doua, în care i se arătau metodele pe care le putea întrebuinţa pentru a ajunge la o adevărată cercetare: cum anume trebue făcut planul lucrării, care sunt procedeele cele mai nimerite pentru a cerceta problema specială aleasă, care sunt experienţele anterioare ale altora, consemnate în „bibliografia chestiunii", care sunt capcanele şi primejdiile cercetării, căderea în robia cine ştie cărui „idol" din cei înşiraţi de Bacon sau din seria mai lungă încă ce se vădeşte aceluia ce face ştiinţă cu materialul acesta ingrat al societaţii umane, frământate de atâtea patimi şi atâtea prejudecăţi. Şi cea mai mare bucurie a acestui Seminar, a fost să vadă, ca un fenomen foarte deseori repetat, studenţi de la alte Facultăţi, venind să ceară sfaturi şi îndrumări pentru teze şi lucrări care nu aveau nimic de a face cu ştiinţa care se profesa aci.

An de an, s'au strâns astfel anchete şi cercetări, consemnate în lucrări de Seminar, care de sigur nu sunt toate de o reală valoare ştiinţifică, dar care în tot cazul conţin măcar sâmburele unei informaţii inedite. Multe din ele au şi văzut lumina tiparului, în paginile „Sociologiei Româneşti", pagini de care de sigur îşi mai aduce aminte cetitorul. Astfel excelentele studii, a căror listă o dăm mai jos, sunt simple lucrări de Seminar: *Marchitanii din Spineni-Olt, Un sat, fabrică de căruţe, Grădinarii români din Slobozia Clinceni-Ilfov, Oltenii dela Bălceşti-Vâlcea, Amintiri cu privire la situaţia de dinainte de împroprietărire a unui sat de foşti clăcaşi, Mişcarea spre oraşe a locuitorilor din Arcani-Gorj, Cum folosesc oamenii din Apele Vii pământurile lor, Cetele de colindători din Luptători-Ilfov, Oteşti-Olt, Bileşti-Prahova, Valeni-Muscel, Ungurenii dela Vaideeni-Vâlcea, Impărţirea pe m. şi a trupurilor de moşie a satului Negoeşti-Mehedinţi, Vieaţa Turcilor din Cara Ezechioi-Durostor, Economia forestieră, Mijloc de trafu al Moţilor din cătunul Capşea, Locuinţele în satul de moşneni Dioşti-Romanaţi, Lunca, un sat de fabricanţi şi negustori de preşuri şi velinţe din Dîmboviţa,* adică un total de 17 studii, publicate în anii II şi III ai revistei.

Dar în afară de acestea, mai stau încă în manuscris, la Seminarul de Sociologie, atâtea alte studii, care ar putea vedea lumina tiparului, cu mare folos pentru ştiinţa noastră.

Socotesc util să le facem rapida însemnare, căci poate vor fi cândva utile, cine ştei cărui cercetător, interesat de anume probleme.

Monografii sumare de sate: Bârseşti şi Săcele (Gorj); Sirenaga şi Bălceşti (Vâlcea); Coteana şi Văleni (Olt); Plopşor (Dolj); Dobroteşti, Buzduc şi Cioră şti (Romanaţi); Lupoaia (Mehedinţi); M. Kogălniceanu, Principesa Maria, Horia, Ciocăneşti (Ialomiţa); Miroşi (Teleorman); Nefliu, Dămăroaia, Chitila, Plătăreşti (Ilfov); Titeşti (Argeş); Ciumeşti (Muscel); Valea Dulce, Frăsinet, Păcureţi (Prahova); Valea Unghiului, Cotul-Ciorii, Rosetti, Ruşavăţ (Buzău); Jugureanu (Brăila); Babadag (Tulcea); Urecheşti (R.-Sărat); Lisa (Făgăraşi); Sugag şi Cisnădioara (Sibiu); Sf. Gheorghe (Trei Scaune); Alba-Iulia (Alba); Bistriţa (Năsăud); Chilia (Satu-Mare); Domneşti (Roman); Valea Seacă (Putna); Munteni (Tecuci); Rădăuţi, Frăsari şi Cusuiul-din-Vale (Durostor); Tocmaz şi Cubel (Cahul); Bieşti (Orhei); Suruceni (Lăpuşna); Bolgrad, Ada-Kaleh.

Studiul trupurilor de moşie: Liteni (Baia); Poiana şi Principesa Maria (Ialomiţa); Corlatele, Vârtopu şi Didiţeşti (Dolj); Postăvari (Ilfov); R.-Vâlcea (Vâlcea); Mihăileşti şi Breaza (Buzău); Ocna-Dejului (Someş); Răsucenii-de-Jos (Vlaşca); Sibiel (Sibiu); Belitori (Teleorman); Ghergani (Dâmboviţa); Vorniceni (Cahul); Adam (Covurlui); Făurei (Brăila); Gohor (Tecuci); Crăgneşti (Mehedinţi).

Cadrul cosmic: Moreşti şi Dumitreştii-de-Jos, (R.-Sărat); Stoiceni (Someş); Crivăţi (Ilfov); Poetaş şi Dudescu (Brăila); Băicoi şi Păcureşti (Prahova); Pantelimonul-de-Jos şi Pecineaga (Constanţa); Vieru (Vlaşca).

Cadrul biologic: Starea sanitară a satului Stănileşti (Fălciu); Problema alcoolismului în Bălăneşti (Gorj); Popuaţia satului Tatlângeac (Constanţa); Cadrul biologic din Slobozia (Argeş); Rachiul în satul Teiuş (Putna); Starea sanitară a oraşului Alexandria (Teleorman); Mortalitatea în Dărmăneşti (Bacău); Cadrul biologic al satului Tinosul (Prahova).

Manifestări spirituale: Vălăritul în satul Cazaşu (Brăila); Biblioteca Armencea (Brăila); Obiceiuri de nuntă în Curpen (Gorj); Nuntă în satul Mica (Someş), Văleni (Muscel), Poenari; Sifilisul în Ulmeni (Ilfov); Moralitatea în Coconi (Ilfov); Vieaţa religioasă în Buceşti (Tecuci); Calendarul neoficial al satului Runcu (Dâmboviţa); Credinţe despre fizica cerească în satul Valea-Mare-Turia (Olt); Obiceiuri din satul Finta (Dâmboviţa); Cadrul psihic al satului Ciuperceni (Gorj); Intelectualii din satul Măţău (Muscel); Manifestări religioase la Turcii din Constanţa; Manifestări religioase în Siliştea; Obiceiuri de nuntă în Palanca (Bacău); O descântătoare din Comăneşti (Bacău); Crucile de mormânt din piaţa Craiovei; Olăria din piaţa Craiovei; O horă în Prahova; Natura fizică organică în Cilibia (Buzău); Cazul sfintei din Herăstrău; Sărbătorile de Paşti în Vălari-Curpen (Gorj); 120 anchete cu privire la riturile de înmormântare.

Manifestări economice: Petrarii din Ghidighici (Lăpuşna); Florăresele din Capitală; doi iaurgii, o florăreasă şi un vânzător de ziare din Bucureşti; Ucenici industriali; Moara din Crăciuneşti (Gorj); Bâlciul din Caracal; Moara Trocanilor (Gorj); Formarea stânelor din Bizioru (Buzău); Munca în Drăganu (Argeş); Prelucrarea textilelor în Obârşia Nouă (Romanaţi); Comuna Glodeni (Dâmboviţa) ca furnisoare de lucrătoare; Prunăritul în Corbu (Buzău); Pregătitul caselor în Pucioasa în vederea exploatării vizitatorilor; Pregătirea caselor în Breaza în vederea exploatării vizitatorilor; Pescarii din Cetate; Pescuitul în balta Văden (Ialomiţa); Pescarii din Teiul Doamnei (Bucureşti); Pescuitul în Nedeia (Dolj); Marchitanii din Spineni; Olarii din Horez; Neguţătorii ţărani de ţesaturi; Manifestări economice în Codlea (Braşov); Exploatarea sării la Slănic; Sârbii grădinari din Mărăcineni (Buzău); Plutaşii de pe Bistriţa; Moţii căutători de aur; Trecerea dela agricultură la minerit în Ocna-Dejului; Fabricarea varului în Gorj.

Manifestări juridice: Raporturi juridice în Gornoviţa (Mehedinţi); Mărgăriteşti (R.-Sărat); Mihai Bravul (Vlaşca); Gura Sărăţii (Buzău).

Unităţi sociale diverse; obştii: Cartierul C. A. M., Bucureşti; Armenii şi Lipovenii; O cabană de munte; O tabără de muncă de folos obştesc; Vecinătăţile din oraşul Sighişoara; Vecinătăţile din jud. Alba; Case din muzeul satului Fundul Moldovei, Gorj, Vâlcea; O familie; 56 de monografii de şcoli şi clase; 54 monografii de Biserici, Mânăstiri şi Parohii; Cum se desfăşoară primăvara în Drăganu (Argeş); Mahalaua sârbească din Buzău; Colonia albaneză în Bucureşti; Garduri în comuna Otopeni; Căsătoria şi familia în Oţeleni.

Obştii de moşneni: Dragoslavele, Câmpulung, Berevoeşti, Aşezămintele moşteneşti dela judecătoria Stâlpeni-Muscel; Chiojd, Lopătari-Buzău; Câineni, Râul Vadului-Vâlcea; Ilovăţ (Mehedinţi).

H. H. STAHL

PLASA MODEL ECONOMICO-SOCIALĂ DIN BULGARIA

Fundaţia „Near East" din New-York, sub auspiciile căreia funcţionează „Robert College" şi „American College", din Istambul, a acceptat propunerea Guvernului Bulgar de a colabora cu Facultatea Ştiinţelor Agronomice de pe lângă Universitatea din Sofia, la îndrumarea economico-socială a programei studiilor agronomice. In acest scop, d-l Clayton Whipple, licenţiat în sociologie rurală şi în economie agrară, elevul distinsului Profesor Dwight Sanderson dela „Cornell University", a fost trimis încă din 1935 în Bulgaria, unde a reuşit în scurt timp să înveţe limba bulgară şi să poată astfel comunica direct cu studenţii dela Facultatea Agrară de sub conducerea d-lui Profesor Moloff.

Programul adoptat de autorităţile bulgare se bazează pe trei principii fundamentale:

1. Popularizarea adevărului ştiinţific prin realizări cu caracter demonstrativ.
2. Socializarea sătenilor prin participarea lor la campania de lucru.
3. Industrializarea întreprinderilor agricole, pentru a putea ridica standardul de vieaţă a muncitorului agricol.